
1 JOHDANTO

Suomessa on herätelty keskustelua siitä, miten yhteiskunnan monikulttuuristuminen voitaisiin ottaa huomioon rikoslainsäädännössä, seuraamusjärjestelmässä ja rikosten ennaltaehkäisyssä. Vähemmistövaltuutettu Mikko Puumalainen on todennut, että ”rikoslain pitäisi heijastella yhteiskunnan tosiasiallisia olosuhteita ja arvoja, joten sitä ei enää voi kirjoittaa pelkästään tai voittopuolisesti etnisen monikulttuurin ehdoilla” (Kostiainen 2004, 5). Hänen mukaansa olisi pohdittava, miten rikosten ehkäisyn, vankeinhoiton ja jälkihuollon palvelut saavuttavat etniset vähemmistöt ja heidän erityiset elämäntilanteensa. Pääsevätkö etnisiin vähemmistöihin luokitellut ihmiset vaihtoehtoisten seuraamusten piiriin? Hyödynnetäänkö maahanmuuttajayhteisöjä riittävästi rikosten ehkäisyssä, niiden seuraamusten sisältöjen muotoilussa tai jälkihuollossa? Miten suhtaudutaan rasismiin? Paneutumalla vakavasti näihin kysymyksiin ”humaania ja rationaalista” kriminaalipolitiikkaa on Puumalaisen mielestä mahdollista kehittää ”kulttuurisesti tietoiseksi ja integroivaksi” (mt., 6).

Puumalaisen esittämät kysymykset ovat olennaisia tässä julkaisussa, jossa pohdimme nuorten maahanmuuttajataustaisten ja romanimpien rikollisuutta ja sen viranomaiskäsitelyä. Pureudumme aiheeseen seuraavien kysymysten avulla, joita tarkennamme tutkimusraportin edetessä: Millainen asema rikoksilla on etnisiin vähemmistöihin luokiteltujen nuorten miesten elämäkulussa¹? Mitä rikokset merkitsevät heille henkilökohtaisena kokemuksena? Millä tavoin nuorten parissa toimivat viranomaiset ja kansalaisyhteiskunnan toimijat jäsentävät etnisiin vähemmistöihin luokiteltujen nuorten rikollisuutta? Millaisia haasteita monikulttuurisuus asettaa kriminaalipolitiikalle Suomessa?

Olemme tehneet elämäkerrallisia haastatteluja 20 rikoksiin syyllistyneelle nuorelle miehelle neljässä eri kontekstissa: vankilassa, kriminaalihuollon, lastensuojelun ja rikosten sovittelutoiminnan piirissä. Peilaamme nuorten kokemuksia ja näkemyksiä haastattelemiemme viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden tulkintoihin etnisiin vähemmistöihin kuuluvien nuorten rikollisuudesta (tarkempaa tietoa haastatelluista nuorista

¹ Etnisiin vähemmistöihin luokitelluilla nuorilla viittaamme tässä julkaisussa sekä niihin nuoriin, jotka itse tai joiden vanhemmat ovat syntyneet muualla kuin Suomessa että Suomessa asuvaan romaninuoriin.

ja viranomaisista, luvut 2.3 ja 2.4 sekä liitteet 2 ja 3). Tutkimuksen taustamateriaalina ovat viranomaisten tuottamat maahanmuuttajien rikollisuutta kuvaavat tilastot (poliisi- ja tuomioistuintilastot).

Tutkimuksemme aihe on latautunut ja poliittinen. Monissa tutkimuksissa on havaittu muiden kuin Suomen kansalaisten tilastoidun rikollisuuden olevan suurempaa kuin kantaväestön (Suomessa esim. Iivari 2006; Niemi 2006), mutta eron syistä on erilaisia näkemyksiä. On kiistelty siitä, kuinka paljon eroja voi selittää sosiaalisella epätasa-arvolla, rikosoikeusjärjestelmässä tapahtuvalla diskriminaatiolla, tilastokäytäntöjen puutteellisuudella tai etnisten ryhmien välisillä jännitteillä.

Suomeen tulleista ulkomaan kansalaisista tällä hetkellä suuri osa on nuoria; 39 prosenttia vuonna 2006 Suomeen muuttaneista oli alle 25-vuotiaita (www.stat.fi). Tämä heijastuu myös rikostilastoihin. Juhani Iivarin (2006, 84–88) tutkimuksen mukaan etenkin nuoret maahanmuuttajataustaiset miehet ovat väestöosuuteensa nähden yliedustettuina rikoksista tuomituista. Teimme samansuuntaisia havaintoja tämän tutkimuksen taustalla olleessa EU-projektissa², jossa keräsimme tilastotietoja poliisin tietoon tulleesta maahanmuuttajanuorten rikollisuudesta sekä rikosten seuraamuksista tuomioistuimissa. Kuten myöhemmin esitämme, myös viranomaisten tietoon tullutta rikollisuutta voi lähestyä kulttuurisena ilmiönä ja sellaisena rikollisuutta kuvaavia lukuja on syytä tulkita tietyin varauksin.

1.1 Vaiettu aihe?

Aiheen arkaluontoisuuden tunnistaessamme olemme joutuneet miettimään jo tutkimushankkeen alussa, onko tämänkaltaista teemaa mielekästä lähteä tutkimaan. Kysymystä voi käsitellä laajemminkin pohtimalla sitä, voidaan-ko tietyt yhteiskunnallisesti merkittävät teemat kuitata liian latautuneiksi ja siksi mahdottomiksi lähestyä tutkimuksen keinoin. Onko mieltä tutkia rikollisuuden monimutkaista ilmiötä nimenomaan etnisiä hierarkioita va-

² *InTo – Inside the Outsiders: Deviant Immigrant Minors and Integration Strategies in European Justice Systems*. Rahoittaja: EU, Directorate General, Justice and Home Affairs. Hanke toteutettiin vuosina 2004–2005 Italiassa (koordinoiva maa), Saksassa ja Suomessa. Tavoitteena oli analysoida maahanmuuttajataustaisten nuorten rikollisuutta sekä siihen liittyviä yhteiskunnallisia ja nuorten elämäntilannetta koskevia tekijöitä. Toiseksi selvitettiin rikoksia tehneiden maahanmuuttajataustaisten nuorten ja rikosoikeusjärjestelmän kohtaamista, tähän liittyviä ongelmia ja kehittämistarpeita. Emme vertaa tässä tutkimusraportissa eri maiden tuloksia, vaan keskitymme Suomessa kerätyn aineiston analyysiin. Vertailun tekeminen ansaitsisi oman tutkimuksensa: laadullisten aineistojen vertaaminen on jo sinällään haasteellista, minkä lisäksi vertailu edellyttäisi tarkkaa kunkin maan institutionaalisen kontekstin kuvaamista.

laisemalla ja purkamalla? Voiko kulttuurilla nähdä olevan mitään sijaa rikollisuuden ymmärtämisessä? Monet kriminologit pelkäävät, että tutkimustulosten epäsensitiivinen hyödyntäminen julkisissa keskusteluissa ja poliittisessa päätöksenteossa voi huonontaa maahanmuuttajien elinolosuhteita entisestään. Äärimmäisten kantojen mukaan aihepiiriä ei pitäisi tutkia lainkaan. (Bovenkerk & Yesilgöz 2004, 84; Marshall 1997, 225.)

Olemmekin joutuneet perusteellisesti pohtimaan, miten lähestyä tätä rikollisuuden, etnisyyden ja kulttuurin kaltaisten latautuneiden käsitteiden määrittämää aihepiiriä ilman, että vahvistaisimme ilmassa leijuvia stereotypioita ”etnisestä rikollisuudesta” tai tulkitsisimme rikollisuutta ajasta tai paikasta irrallisena ilmiönä.

Tutkimusaiheeseen tarttuminen on merkinnyt lukuisia pohdintoja tutkijan monimutkaisesta yhteiskunnallisesta vastuusta. Se on merkinnyt myös sitä eettistä lähtökohtaa, ettei tutkija voi vaikenemalla ohittaa sellaisia vakavia yhteiskunnallisia ongelmia, joista puhuminen tuntuu olevan vaikeaa ja joiden ympärillä käytävää keskustelua sävyttävät ajoittain rajutkin tunteet ja asenteet. Ehkä kuvaavaa asian arkaluontoisuuden kannalta on se, että samalla kun kysymys rikollisuuden ja yhteiskunnan etnisen hierarkian välisestä suhteesta on polttava julkinen puheenaihe, sitä koskevaa tutkimusta on Suomessa tehty vähän. Keskustelua on käyty pitkälti medioiden välityksellä, ja tietolähteet ovat perustuneet tilastoihin.

Lähestymme kulttuurin ja etnisyyden käsitteitä selitystä vaativina ilmiöinä sen sijaan, että näkisimme ne rikollisuutta selittävinä muuttumattomina elementteinä, jotka tuodaan sellaisenaan mukana esimerkiksi entisestä kotimaasta. Ymmärrämme kulttuurin käyttäytymisen, elämäntapojen, arvojen ja ajatusten monimutkaisena kokonaisuutena, jota määritellään, kiistetään ja tarkennetaan jatkuvasti vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Valta määritellä kulttuurisia rajoja ja eroja on keskeinen kulttuurin käsitteeseen sidottu piirre. (Mt., 85–90.)

Myös rikollisuutta, rikosoikeusjärjestelmää ja rikollisuudesta käytävää keskustelua voidaan tarkastella erityisinä kulttuurisina ilmiöinä; ne rakentuvat ja tulevat tulkituiksi kiistanalaisissa sosiaalisissa ja symbolisissa (olo)suhteissa (Ferrell ym. 2004, 4). Lähestymistavallamme on yhtymäkohtia kulttuuriseen kriminologiaan. Kulttuurisen kriminologian lähtökohdan mukaan ihmisten toimintaa ja asioille antamia merkityksiä määrittävät yhteiskunnalliset järjestelyt, mutta he myös itse aktiivisesti antavat mielenkäyttäytymiselleen, kuten tekemilleen rikoksille (Ulmer & Spencer 1999; Presdee 2004, ks. tarkemmin luku 2). Pyrimme tutkimiemme nuorten miesten tekemien rikosten sosiokulttuuriseen ymmärtämiseen analysoimalla rikollisuutta sen inhimillisessä ja historiallisessa ympäristössä.

1.2 Moninkertaiset leimat

Haastattelemamme nuoret ovat moninkertaisesti leimattu ryhmä: he ovat nuoria ja edustavat etnisiä vähemmistöjä, minkä lisäksi he ovat syyllistyneet rikoksiin. Haluamme purkaa kuvaa näistä nuorista miehistä pelkästään ongelmaryhmänä tarjoamalla heille mahdollisuuden esittää itsensä inhimillisinä toimijoina siitä huolimatta, että he ovat tehneet tuomittavia tekoja (myös Järvinen 2003). Miten he näkevät rikosten liittyvän omaan elämänsä historiaansa ja elämänkulkuunsa, perhesuhteisiinsa sekä sosiaalisiin verkostoihinsa? Millaisena he ovat kokeneet suomalaisen institutionaalisen maailman: koulun tai erilaiset laitokset, kuten lastenkodin, koulukodin tai vankilan, joissa moni on viettänyt pitkiä aikoja? Millaisia kokemuksia heillä on suomalaisista viranomaisista?

Nuorten kertomukset kuvaavat paitsi heidän yksilöllisiä kokemuksiaan, myös heidän moninkertaisesti marginaalista asemaansa suomalaisessa yhteiskunnassa. Yhteistä nuorille on se, että heidän jäsenyytensä suomalaisessa yhteiskunnassa on eri tavoin katkeileva, kyseenalaistettu tai vaiettu. Nuorten suhde yhteiskuntaan rakentuu ristiriitaisessa tilanteessa, jossa nuorilta samaan aikaan odotetaan ja kielletään yhteiskunnallinen jäsenyys. Karkein jäsenyyden kieltämisen tunnuspiirre on karkotus tai sen uhka. Jäsenyyden käsitteen avulla teemme näkyväksi nuorten yhteiskunnallisen ja arkisen kiinnittymisen moniulotteisuuden (Suurpää 1999; Harinen 2003; Harinen ym. 2005). Jäsenyys kuvaa nuorten yhteiskuntaan kiinnittymisen sekä virallisia että epävirallisia ulottuvuuksia.

Nuorten kertomuksia voi lukea selkeänä vastaäänenä julkiselle maa- ja kotouttamispolitiikalle, jossa korostuvat jäsenyyden muodolliset ulottuvuudet: kansalaisuuden, koulutuksen ja työpaikan saaminen. Vaikka nuoret eivät väheksy tällaisia ”hyvän yhteiskunnallisen jäsenen” tunnusmerkkejä, kertomuksissa korostuvat myös jäsenyyden henkilökohtaisuus ja emotionaalisuus: kysymykset arkisesta oikeudenmukaisesta kohtelusta tai syrjinnästä, perhesiteistä ja ystävistä tai yksinäisyydestä, kuulumisesta tai irrallisuudesta. Nuorten kertomuksista nousee kriittisiä näkökantoja myös sellaista universalistista kriminaalipolitiikkaa kohtaan, jossa ei kiinnitetä huomiota rikoksen taustalla oleviin sosiaalisiin ja kulttuurisiin jännitteisiin.

Haastattelemiemme nuorten kertomukset osoittavat heidän tekemiensä rikosten liittyvän nimenomaan heidän suomalaisessa yhteiskunnassa kohtaamiinsa ongelmiin, kuten rasistiseen kiusaamiseen ja erontekoon arjessa, mistä heidän on usein vaikea puhua aikuisille. Tällaiset kokemukset aiheuttavat yksinäisyyttä, epävarmuutta ja turhautumista. Monet nuorista ovat

paitsi rikosten tekijöitä, myös rasististen rikosten³ uhreja. Äärimmillään yhteiskunta vastaa tällaisen henkilön rikoksina ilmeneviin elämänkulun ongelmiin karkottamalla hänet maasta. Virallisesti karkotus ei ole rikosoikeudellinen seuraamus, vaan se on ulkomaalaislain alainen asia. Tosiasiasa se ja jo sen uhka kuitenkin merkitsee nimenomaan rangaistusta: tekemiensä rikosten vuoksi henkilö uhataan karkottaa maahan, johon hänellä ei välttämättä ole minkäänlaista henkilökohtaista sidosta. Tekemiemme haastatteluiden perusteella karkotusasian pitkä käsittelyaika aiheuttaa nuorissa pelkoa ja epäluottamusta suomalaiseen yhteiskuntaan. Tutkimuksemme haastaa pohtimaan, pitäisikö karkotusta käsitellä nykyistä tiiviimmin rikosoikeudellisena kysymyksenä. Entä voiko poliittisena tavoitteena olla se, että nuori pitää valttikorttinaan sitä, että hänellä on muukalaispassi: hän ei ole minkään maan kansalainen, eikä häntä voi tämän vuoksi karkottaa minnekään?

Karkotuksen periaate valaisee poliittis-moraalista näkemystä, jonka mukaan kansalaisuus on ratkaiseva yhteiskunnallisen jäsenyyden elementti. Poliittisesti hyväksyttynä käytäntönä karkotus vihjaa siihen, että muut kuin Suomen kansalaiset ovat maassa ehdollisesti, koeajalla, olivatpa nuoret itse suunnittelemassa muuttoa pois Suomesta tai eivät. Karkotusuhka voi osaltaan estää jäsenyyden lunastamista ja jopa lisätä rikosten uusimista, joka on tuoreen selvityksen mukaan maahanmuuttajataustaisilla (alle 15-vuotiailla) nuorilla muutenkin hieman yleisempää kuin kantaväestön nuorilla (Savolainen, Hinkkanen & Pekkarinen 2007, 17–18).

1.3 Pelko

Yksi syy siihen, miksi kysymys etnisten hierarkioiden kietoutumisesta rikosilmiöihin tuntuu toisaalta olevan medioiden ehtymätön kiinnostuksen kohde ja toisaalta tieteellisissä keskusteluissa sangen vaiettu aihe, liittyyneen paitsi aihepiirin arkaluontoisuuteen, myös sen pelottavuuteen. Esimerkkinä tässäkin voi toimia karkotus, nimenomaan kulttuurisena ilmiönä. Harva yhteiskunnallinen ilmiö on niin syövytetty pelolla kuin karkotus. Haastattelemamme nuoret pelkäävät tulevansa karkotetuiksi, ja heidän kanssaan työskentelevät viranomaiset pelkäävät, etteivät he tiedä karkotuksesta riittävästi eivätkä pysty toimimaan ammattitaitoisesti (ks. tarkemmin luvut 3

³ Rasistisen rikoksen uhri valitaan kohteeksi ryhmäominaisuuksiensa takia: etnisen, uskonnollisen tai kansallisen alkuperänsä takia. Vuonna 2004 voimaan tullessa rikoslain uudistuksessa (515/2003, 5§) rikoksen kohdistaminen etniseen ryhmään kuuluvaan henkilöön tähän ryhmään kuulumisen perusteella määritellään rangaistuksen koventamispe-
rusteeksi.

ja 5). Julkinen keskustelu karkotuksesta on pelkoa lietsova tai sitä heijastava.

Turvallisuuden ja kontrollin näkökulmilla sävyttynyt karkotuskeskustelu osuu hyvin nykyiseen riskien hallintaan pyrkivään ”pelon kulttuuriin” (mm. Ahmed 2004; Beck 1990). Nyky-yhteiskunnassa omaa elämäänsä hallitsevan ihmisen odotetaan olevan tietoinen elämäänsä kohdistuvista riskeistä ja osaavan valmistautua niihin. Tästä näkökulmasta katsottuna lienee oireellista, että väkivalta- ja rikosuutisointi on lisääntynyt viime vuosien aikana. Se on myös visualisoitunut muun muassa näkyvin lööpein. (Kivivuori, Kemppi & Smolej 2002; Smolej & Kivivuori 2005.) Median roolia ihmisten riskitietoisuuden herättelyssä tai ylläpidossa ei voi väheksyä. Siinä missä rikosuutisointi on lisääntynyt, ihmisten keskimääräinen riski joutua rikoksen uhriksi on pysynyt Suomessa suhteellisen vakaana. Maahanmuuttajien määrän kasvun huomioon ottaen muiden kuin Suomen kansalaisten tilastoitu rikollisuus ei ole sanottavasti kasvanut viime vuosina. Myöskään karkotukset eivät ole ratkaisevasti lisääntyneet (ks. luku 3).

Pelkoa on omiaan lietsomaan ajatus, jonka mukaan kaikki muutos aiheuttaa ongelmia. Tästä näkökulmasta katsottuna monikulttuuristumista koskeva muutos voidaan henkilöidä maahanmuuttajiin, joiden hartioille oletetut riskit ja pelot säilytetään. Turvallisuuden korostaminen, muutosvastarinta ja riskitietoisuuteen kasvattaminen voivat johtaa yhtälöön, jossa maahanmuuttajat näyttäytyvät sekä riskien aiheuttajina että riskien vastuun kantajina. Tutkimuksemme perusteella on ilmeistä, että riskien palauttaminen yksilöihin tai yksittäisiin ihmisryhmiin siten, että yhteiskunnalliset (olo)suhteet jätetään sivuun, on näkökulmana vinoutunut.

1.4 Monikulttuuristuva tasa-arvo

Tässä julkaisussa kriminaalipolitiikkaa lähestytään laajasti. Viittaamme sillä sekä rikosten ennaltaehkäisyyn että sitä korjaaviin valtiollisiin ja kansalaisyhteiskunnan toimenpiteisiin, etenkin sitä koskevaan päätöksentekoon (Lappi-Seppälä 2006, 6–7). Juhani Iivari (2006, 142–143) pitää ”osallistuvaa oikeutta” uutena piirteenä suomalaisessa rikosoikeusjärjestelmässä. Tällä hän viittaa siihen, että yksilölliset ja vaihtoehtoiset ratkaisut ovat lisääntyneet, ja yhä useammin rikoksiin syyllistyneellä on oikeus valita, osallistuuko hän erilaisiin ohjelmiin rankaisemisen sijasta. Tutkimuksemme haastaa pohtimaan, onko etnisiin vähemmistöihin luokitelluilla nuorilla tarpeeksi voimavaroja ja tietoa rikosoikeusjärjestelmästä, että he voivat aktiivisesti tehdä edellä kuvatun kaltaisia valintoja. Viranomaiset puoles-

taan joutuvat käsittelemään uudentyyppisiä kysymyksiä kohdatessaan rikoksia tehneitä maahanmuuttajataustaisia nuoria. Rangaistusten sisältöjen muotoilussa on pohdittava, miten ne auttavat rangaistun kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä millaisia viranomaisten ja rangaistun lähipiiriin kuuluvien yhteistyöverkostoja näiden tavoitteiden saavuttamiseksi on rakennettava⁴.

Myös kysymys etnisiin vähemmistöihin luokiteltujen mahdollisesta erityiskohtelusta on suomalaisille viranomaisille hankala. Haastattelemamme asiantuntijat suhtautuivat eri tavoin tähän kysymykseen, kuten myöhemmin käy ilmi (ks. luku 3.4). Suomalainen kriminaalipolitiikka perustuu universalistiselle tasa-arvoajattelulle, jonka mukaan kaikkia ihmisiä on kohdeltava samalla tavalla. Joillekin ryhmille suunnatut erityistukitoimenpiteet tai erityiskohtelu sopivat huonosti tähän viitekehukseen siitä huolimatta, että varsinkin nuorten rikosten käsittelyssä universalistista linjaa on viime vuosina tarkistettu ja monikulttuurisuuden huomioimisesta on tullut yksi suomalaisen suvaitsevaisuuden mantra. Samaan ongelmakenttään liittyy se, että sekä haastattelemiemme nuorten että viranomaisten tuntui olevan vaikea puhua rasismista ilmiönä. Monet viranomaiset kiistivät rasismien olemassaolon omassa toimintaympäristössään vedoten juuri universalistiseen lähtökohtaan: kaikki kohdataan yksilöinä samalla tavalla.

Suomalaisen ja laajemminkin pohjoismaisen hyvinvointivaltion ongelmana tuntuu olevan se, että korostaessaan ihmisten samanarvoisuutta sen on hankalaa tunnistaa etnisyyteen tai muihin hierarkkisiin jakoihin perustuvia eriarvoisuuden ilmiöitä, kuten rasismien eri ulottuvuuksia (Pringle 2006; Clarke (toim.) 2003). Toivomme tutkimuksemme virittävän pohtimaan, miten tasa-arvoajattelu, erityiskohtelu ja rasismien tunnistaminen voisivat olla sovitettavissa yhteen suomalaisessa kriminaalipoliittisessä kontekstissa. Peilaamme nuorten kokemuksia ja tulkintoja haastattelemiemme viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden näkemyksiin etnisiin vähemmistöihin kategorisoitujen rikollisuudesta, sen taustoista ja näiden ongelmien viranomaiskäsittelystä.

Seuraavassa luvussa kuvaamme tarkemmin tutkimuksen teoreettis-metodologista viitekehystä, esittelemme empiirisen aineistomme ja valotamme lyhyesti tutkimusprosessia. Kolmannessa luvussa analysoimme maahanmuuttajia ja etnisiä vähemmistöjä kuvaavaa suomalaista käsitteistöä, luokittelua ja sen historiaa vuoropuhelussa aineistojemme kanssa. Luku kuvaa yhteiskunnallista kontekstia, jossa myös etnisiin vähemmistöihin luokiteltujen nuorten tekemiä rikoksia käsitellään – niin julkisissa keskus-

⁴ Liitteessä 1 on esitetty listaus keskeisestä lainsäädännöstä, joka olisi otettava huomioon rakennettaessa etnisesti sensitiivistä kriminaalipolitiikkaa.

teluissa kuin viranomaiskäytännöissä. Tässä yhteydessä esitämme tilastotietoja maahanmuuttajataustaisten nuorten rikollisuudesta sekä muun muassa karkotuksista. Viranomaisten tietoon tullutta maahanmuuttajien rikollisuutta kuvaavat lukumäärät perustuvat kansalaisuuden, syntymämaan tai äidinkielen perusteella tehtyihin ihmisten luokitteluihin. Sen lisäksi, että esittelemme luvussa näitä rikostilastoja, pohdimme niiden tuotantoehtoja sekä sitä, mitä ne kertovat maahanmuuttajataustaisten nuorten ongelmista suomalaisessa yhteiskunnassa.

Neljäs luku on tutkimuksen yksi pääluku. Siinä analysoimme etnisiin vähemmistöihin luokiteltujen nuorten rikollisuuden selittämistä neljästä näkökulmasta, jotka olemme tiivistäneet nuorten kertomuksista ja asiantuntijahaastatteluista: 1) nuorten elämänselityksen, 2) arjen ja nuorisokulttuuristen ympäristöjen, 3) yhteiskunnallisten tekijöiden sekä 4) kulttuuristen selitysten näkökulmista.

Viidennessä luvussa tutkimme nuorten ja viranomaisten välisiä kohtaamisia analysoiden pääosin nuorten kertomuksia mutta myös haastattelemiemme asiantuntijoiden näkökulmia. Kuudes luku on johtopäätösluku, jossa hahmottelemme etnisesti sensitiivisen kriminaalipolitiikan mahdollisuuksia ja rajoja sekä teemme analyysimme pohjalta suosituksia viranomaisille, jotka käsittelevät etnisiin vähemmistöihin luokiteltujen rikollisuutta.